Lietas Nr. C16116113

Lietas arhīva Nr.C-0089-15

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Jēkabpilī, 2015.gada 26.martā

Jēkabpils rajona tiesa: tiesnesis V.Muižnieks, ar sekretāri I.Voitiņu,
izskatot atklātā tiesas sēdē civillietu sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Procents", vienotais reģistrācijas Nr.40103179928, maza apmēra prasībā pret /pers. A/, personas kods /personas kods/, par naudas piedziņu,

k o n s t a t ē j a

2008.gada 1.oktobrī prasītāja mājas lapā veica reģistrāciju un apstiprināja piekrišanu Kredīta līguma kopējiem noteikumiem, kuru PROST kods ir 0A03EC5A B5F3 3087 05CE 2DE7 8408 7C44 un reģistrācijas Nr.PROREG [00035] (turpmāk –„Noteikumi"). 2008.gada 1.oktobrī atbildētājs izvēlējās kredīta nosacījumus.

Aizdevums Ls 120 izsniegts atbildētājam 2008.gada 1.oktobrī. Saskaņā ar Kredīta nosacījumiem kredīta atmaksas termiņš noteikts 28 dienas - līdz 30.10.2008. Procenti par šo kredīta lietošanas termiņu noteikti Ls 36. Atbildētājs 2 reizes pagarināja Kredīta atmaksas termiņu – līdz 22.11.2008., bet noteiktajā termiņā kredīts netika atmaksāts.

Prasības pieteikumā norādīts, ka atbildētājs 2008.gada 1.oktobrī prasītāja mājas lapā veica reģistrāciju kreditora pārvaldīšanas sistēmā CreditOnline un izveidoja savu profilu. Atbildētājs arī veica maksājumu Ls 1, apstiprinot piekrišanu Noteikumiem. Uz prasības iesniegšanas dienu atbildētājs no kredīta pamatsummas nav atmaksājis prasītājam Ls 120.

Saskaņā ar noteikumu 5.1.punktu, prasītājs aprēķinājis līgumsodu 2% apmērā no laikā neapmaksātā kredīta summas par katru nokavēto dienu – kavētas 1595 dienas, kavējuma nauda aprēķināta Ls 3828. Prasītājs to samazina līdz parāda pamatsummas divkāršam apmēram – Ls 240.

Saskaņā ar noteikumiem, ņemot vērā, ka prasītājs ar atbildētāju vienojās, ka kredīta procentu summa par kredīta pamatsummas lietošanu ir Ls 36 par 28 dienām, un atbildētājs nav veicis nevienu kredīta procentu iemaksu, līdz ar to atbildētāja kredīta procentu summas parāds ir Ls 2086,71 (par periodu 27.11.2008.-08.05.2013.). Bet prasītājs lūdz piedzīt no atbildētāja aizdevuma procentu summu Ls 120 apmērā.

Tā kā atbildētājs saistības nepildīja, prasītājs divas reizes vērsās tiesā ar prasību par saistības piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā. Tāpēc viņam radušies zaudējumi Ls 10,50, samaksājot ar brīdinājuma izsniegšanu saistītos izdevumus.

Tā kā atbildētājs reģistrējoties nenorādīja savu deklarēto dzīves vietas adresi, prasītājs bija spiests vērsties Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Jēkabpils nodaļā, lai noskaidrotu atbildētāja deklarēto dzīves vietas adresi, kas prasītājam radīja zaudējumus Ls 3,00 apmērā par valsts nodevas nomaksu par izziņas par reģistrēto dzīves vietu saņemšanu.

Prasītājs lūdz piedzīt no atbildētāja kredīta parādu Ls 120, procentu summu Ls 120, līgumsodu Ls 240, zaudējumus Ls 13,50, kā arī tiesāšanās izdevumus – valsts nodeva Ls 72 un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi Ls 3,30.

2013.gada 6.decembrī atbildētājam nosūtīts prasības pieteikums un noteikts paskaidrojumu iesniegšanas termiņš – 2014.gada 6.janvāris.

Paskaidrojums no atbildētāja nav saņemts – saskaņā ar "Latvijas Pasts" uzziņu, adresāts nebija mājās, atstāts uzaicinājums, beidzies glabāšanas termiņš.

2014.gada 14.janvārī, ņemot vērā lietas apstākļus, pieņemts lēmums par lietas iztiesāšanu atklātā tiesas sēdē mutvārdu procesā.

Atbildētājs uz tiesas sēdi nav ieradies. Par tiesas sēdi paziņots likumā noteiktā kārtībā, nosūtot tiesas pavēsti uz deklarēto dzīves vietu. Nosūtītā pavēste atgriesta sūtītājam ar norādi, ka beidzies glabāšanas laiks. Tiesa nav informēta par neierašanās iemesliem. Tādejādi, saskaņā ar Civilprocesa likuma (turpmāk – "CPL") 156.pantu, lieta izskatāma bez atbildētāja klātbūtnes.

Prasītāja pārstāve /pers.S/ 27.10.2014. tiesas sēdē prasību uzturēja. Paskaidroja, ka starp pusēm tika noslēgts distances līgums. Pirms atbildētājs iepazīstas ar kredīta līguma kopējiem noteikumiem. Papildus kā pielikums vēl nāk kredīta nosacījumi, kurus viņš izvēlas prasītāja mājas lapā.

Izmantojot reģistrācijas pieteikumā norādīto informāciju, tiek veikta aizņēmēja datu pārbaude. Pēc reģistrācijas uz e-pastu tiek nosūtīta individuāla parole. Tad aizņēmējs iepazīstas ar noteikumiem un apstiprina savu piekrišanu. Pēc apstiprinājumu tiek ģenerēts un piešķirts individuāls kods, pēc kura sistēmā atpazīst konkrēto personu. Apstiprinot savu piekrišanu līguma noteikumiem, atbildētājs arī veic maksājumu un tādējādi arī tiek identificēts kā noteikta persona.

Ja nav apstiprinājuma, tad aizņēmējs nevar izvēlēties līguma nosacījumus. Līguma nosacījumus izvēlas tabulas veidā no mājas lapā norādītājiem veidiem un automātiski tiek izveidota rakstveida forma, kur tie atspoguļoti. To atbildētājs arī redz savā profilā. Nepiederošas personas viņa profilā nevar veikt darbības.

Atbildētājam bija iespēja pagarināt aizdevuma atdošanas termiņu saskaņā ar līguma noteikumu 4.9.punktu. Savukārt līguma nosacījumu 1.14.punkts ietver arī procentus kā kredīta maksājumu. Atbildētājs veica arī divus maksājumus Ls 36 apmērā – 2014.gada 27.oktobrī un 27.novembrī. Kredītu izsniegšanas kārtību nosaka arī kredītu izsniegšanas nolikums.

Iepazinusies ar lietas materiāliem, tos izvērtējusi, tiesa atzīst, ka prasība ir pamatota un **apmierināma daļēji**.

Tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējiem pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kā to nosaka Civillikuma (turpmāk – „CL") 1587.pants. Katrai pusei ir pret otru prasības tiesības par līguma izpildīšanu atbilstoši CL 1590.pantam.

Prasītājs ir iesniedzis pierādījumus par saistības nodibināšanu (lietas 14., 17. un 18.lapa), aizdevuma izsniegšanu (lietas 25.lapa), saistības nosacījumiem (lietas 12.-14.lapa).

Prasītājs arī sniedzis aprēķinu parāda apmēram un iesniedzis kredītu izsniegšanas kārtību reglamentējošo dokumentu – SIA „Procents" Kredītu, kur reģistrēšanās un kredītu noformēšana notiek internetā – Nolikums (lietas 39.- 48.lapa).

Prasītājs ir veicis darbības, lai identificētu otru klāt neesošo līguma pusi un pārliecinātos par tās gribas izteikumu. To apliecina gan līguma noslēgšanas, gan identifikācijas kārtība, paredzot atbilstošu informācijas apmaiņu. To apliecina arī Kredītu nolikums, kas nosaka arī prasītāja veicamās darbības, nodibinot saistības un izsniedzot aizdevumus internetā.

Prasītājs, izmantojot savu identifikāciju prasītāja mājas lapā, ir izteicis gribu ar noteiktiem Kredīta nosacījumiem saņemt aizdevumu. Noteikumi un Kredīta nosacījumi turpmāk kopā apzīmējami par Kredīta līgumu. Tādejādi ir pamats konstatēt, ka puses ir noslēgušas distances līgumu atbilstoši ar 21.12.2004. Ministru kabineta noteikumiem Nr.1037 „Noteikumi par distances līgumu par finanšu pakalpojuma sniegšanu".

Euro ieviešanas kārtības likuma 4.pantā noteikts, ka sākot ar *euro* ieviešanas dienu, latos izteiktu iesākto, bet nepabeigto (neizpildīto) tiesisko instrumentu kopsummu konvertē *euro*, ievērojot Padomes noteikto maiņas kursu un šā likuma 6.pantā noteiktos noapaļošanas principus. Atbilstoši minētajam Eiropas Savienības Ekonomisko un finanšu jautājumu padomes 2013.gada 9.jūlija lēmumam par Latvijas uzņemšanu eirozonā neatsaucami fiksētais pārejas kurss no lata uz *euro* ir 1 EUR=0,702804 LVL.

Saskaņā ar nodibināto saistību, nesamaksātās kredīta pamatsummas apmērs ir Ls 120. CL 1943.pantā noteikts aizņēmēja pienākums atdot pilnu aizdevuma summu. Taču, tiesas ieskatā, saistības izpildījumu nosaka visu saistības apmēra un maksājumu izvērtējums, kas tiks sniegts tālāk.

Saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma (turpmāk - „PTA likums") 1.panta definīciju, attiecībās ar prasītāju, atbildētāja šajā gadījumā uzskatāma par patērētāju. PTA likuma 6.panta vienpadsmitā daļa nosaka tiesas tiesības un pienākumu šajos gadījumos izvērtēt līguma nosacījumus: „Tiesa, izšķirot strīdu vai veicot citas no ražotāja, pārdevēja vai pakalpojuma sniedzēja un patērētāja noslēgtā līguma izrietošās procesuālās darbības, izvērtē līguma noteikumus un strīda atrisināšanai attiecībā uz patērētāju nepiemēro līgumā ietvertos netaisnīgos noteikumus." Saskaņā ar minētā panta ceturto daļu „Novērtējot līguma noteikumus, ņem vērā pārdotās preces vai sniegtā pakalpojuma raksturu, visus apstākļus, kādos līgums noslēgts, kā arī noslēgtā līguma un ar to saistītā līguma noteikumus."

Saskaņā ar PTA likuma 6.panta trešo daļu līguma noteikums, kuru līgumslēdzējas puses savstarpēji nav apsprieduši, ir netaisnīgs, ja tas pretēji labticīguma prasībām rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam. No minētās tiesību normas izriet, ka būtiska neatbilstība līgumā noteiktajās līgumslēdzēju tiesībās un pienākumos ir arī līgumslēdzēju vienlīdzības principa pārkāpums.

Tādējādi tiesa secina, ka netaisnīgi noteikumi ir tādi neapspriesti noteikumi, kas neatbilst pušu tiesiskās vienlīdzības principam par sliktu patērētājam.

PTA likuma 6. panta sestā daļa noteic, ja ir apspriesti līguma atsevišķi noteikumi vai atsevišķu noteikumu attiecīgi aspekti, tad nevar uzskatīt, ka savstarpēji apspriesti ir arī pārējie līguma noteikumi. Tiesas ieskatā, no minētās tiesību normas izriet, ka par apspriestiem līguma noteikumiem ir atzīstams tāds līguma noteikums, par kuru līgumslēdzēji savstarpēji apspriežot (savstarpēji apmainoties viedokļiem) ir vienojušies. Līdz ar to parakstīts līgums pats par sevi nav pietiekams pierādījums tam, ka līgumslēdzēji savstarpēji apsprieda katru līguma noteikumu atsevišķi. Turklāt, saskaņā ar PTA likuma 6.panta septīto daļu, ja pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, viņa pienākums ir to pierādīt. Par apspriestu līguma noteikumu ir atzīstams tāds līguma noteikums, par kuru līgumslēdzēji, savstarpēji apmainoties viedokļiem, ir vienojušies.

Prezumējams, ka iepriekš sastādīta tipveida līguma noteikumi ir savstarpēji neapspriesti. Teorētiska iespēja apspriest katru līguma noteikumu nepierāda, ka apspriešana konkrētajā gadījumā ir notikusi. Līdz ar to, ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojumu sniedzējs apgalvo, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, viņa pienākums ir to pierādīt *(Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006. gada 7. marta spriedums Lietā Nr. SKA – 59, 14. punkts).*

Tiesa uzskata, ka iepriekš minētais pilnībā attiecas uz starp pusēm noslēgto Kredīta līgumu, kas pēc sava satura un formas uzskatāms par standartlīgumu.

Prasītājs lūdz piedzīt arī pielīgto līgumsodu Ls 240, par maksājuma kavējumu no 2008.gada 26.decembra līdz 2013.gada 8.maijam. Saskaņā ar Noteikumu 5.1.punktu „Ja Kredīta ņēmējs nepilda savus pienākumus un neveic Kredīta atmaksu Kredīta atmaksas dienā, tas maksā Kreditoram kavējuma naudu 2 procentu apmērā no laikā nesamaksātās Kredīta summas par katru nokavēto dienu." (lietas 13.lapa).

Izvērtējot prasītāja paskaidrojumus, nodibināto saistību, minēto Noteikumu nosacījumu un Noteikumu 1.18.punktu, ir pamats konstatēt, ka ar minēto kavējuma naudu saistībā pielīgts līgumsods 2 % apmērā no kavētā parāda summas par katru kavējuma dienu.

Tiesu praksē ir akceptēts tiesas pienākums izvērtēt līgumsoda samērīgumu. Jau 2008.gadā Senāta Civillietu departaments atzinis, ka jautājums par līgumsoda samērīgumu un taisnīgumu konkrētos apstākļos ir tāds jautājums, kas sakarā ar likuma tieša norādījuma trūkumu ir izlemjams pēc tiesas ieskata saskaņā ar CPL 5.panta norādīto taisnības apziņu un vispārīgiem tiesību principiem *(Senāta Civillietu departamenta 2008. gada 14. maija spriedums lietā Nr.SKC-212, 16. un 17. punkts).* Tiesību doktrīnā tiek arī norādīts, ka ir pamats veikt līgumsoda novērtēšanu no labas ticības un labu tikumu viedokļa saskaņā ar CL 1.pantu. *(K. Torgāns. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata.- Rīga, Tiesu namu aģentūra, 2006, 130.lpp).*

Saskaņā ar CL 1716. pantu līgumsods ir pametums, ko kāds uzņēmies ciest sakarā ar savu saistību, ja viņš šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi. Piemērojot šo pantu burtiski un formāli - Kredīta līguma 5.1.punktā noteiktais līgumsods 2% dienā no kavētās maksājuma summas - secināms, ka parādnieks labprātīgi uzņēmies ciest neierobežotas mantiskas sekas, atlīdzinot kreditoram pat līdz 730% gadā no parāda summas. Kaut arī CL tieši neaizliedz līgumsoda noteikšanu procentuālā izteiksmē, ir jābūt saprātīgām robežām, kuru noteikšana attiecīgos ekstremālos gadījumos kļūst par tiesas kompetenci, lietojot par mērauklu taisnīguma un samērīguma principus. *(Senāta Civillietu departamenta 2008. gada 14. maija spriedums Lietā Nr. SKC – 212, 14. punkts).* Prasītājs līgumsodu ir aprēķinājis Ls 3828. Arī pats prasītājs atzīst, ka aprēķinātā kavējuma nauda ir nesamērīgi liela. Tāpēc prasītājs to samazina līdz divkāršam parāda pamatsummas apjomam Ls 240, ko lūdz piedzīt (lietas 5.lapa).

Līgumsoda aprobežošana nenovērš tā ekonomiski nesamērīgo ietekmi uz pārādnieka mantiskajām interesēm un netaisnīgo dabu. Tiesa atzīst, ka noteiktais līgumsods 2% no kavētā maksājuma summas par katru nokavējuma dienu, vairākkārtīgi pārsniedz gan likumisko procentu likmi, gan banku aizdevumu procentu likmi un rentabilitāti, gan vispār saprātīgu kapitāla pieaugumu. Tādējādi atbildētājam kā patērētājam tiek radītas nesamērīgas sekas par nodibināto saistību. Šādas sekas ne tikai uzliek nesamērīgu saistību atbildētājam, bet arī vērtējamas kā atbildētāju ekonomiski iznīcinošas.

Izvērtējot līgumsoda samērīgumu, tiesa ņem vērā arī citus saistības apsvērumus. Pats saistības veids (aizdevums) un izpildes kārtība ļauj prezumēt, ka prasītājam papildus zaudējumi no tā izpildes nav radušies. Arī pieteikumā uz tādiem nav norādīts. Prasītājs vienlaicīgi prasa arī līguma izpildījumu. Turklāt prasītājs vēlas piedzīt ne tikai pamatparādu, bet arī pielīgtos procentus par visu periodu līdz prasības celšanai.

Tiesas ieskatā, arī līgumsoda aprēķināšana ir prettiesiska un netaisnīga. Prasībā norādīts, ka atbildētājs ir kavējis 1595 dienas un kavējuma nauda aprēķināta Ls 3828 apmērā. Līgumsods rēķināts par laiku no 26.12.2008. līdz 08.05.2013., lai gan aizdevuma atmaksas termiņš beidzās 2008.gada 25.decembrī. Saskaņā ar CL 1579.pantu „Ar termiņu no līguma izrietošās tiesības sākumu vai ilgumu dara atkarīgu no zināma brīža iestāšanās, kuru, saskaņā ar to, sauc vai nu par sākuma, vai beigu termiņu." Tātad, saskaņā ar CL 1716.pantu un 1724.pantu, izbeidzoties pamatsaistības termiņam, izbeidzas arī līgumsods sakarā ar uzņemto saistību. Tas nozīmē, ka kreditoram nav tiesību pēc tā vēl piemērot un prasīt līgumsoda piedziņu.

Līdzīgs secinājums izdarīts Senāta judikatūrā, analizējot aizdevuma tiesisko attiecību izbeigšanos. „No iepriekš norādītā izriet, ka vairs nepastāv līgumisks (juridisks) pamats piemērot bijušā līguma noteikumus par līgumiskajiem procentiem un līgumsodu. Prasītājam, bez šaubām, ir tiesības saņemt kredīta nedzēsto pamatsummu, kā arī procentus un līgumsodu, kas uzkrājušies līdz līguma izbeigšanas brīdim, un tā kā tas ir kapitāls, kas atrodas pie citas personas – tad no līguma izbeigšanas brīža arī likumiskos procentus saskaņā ar CL 1753.pantu. Likumisks (likumā noteikts) līgumsods šādā situācijā Civillikumā nav noteikts." *(Senāta Civillietu departamenta 2013. gada 30.janvāra spriedums lietā Nr. SKC –644, 6.3.punkts).*

Tāpēc kopumā līgumsoda apmērs norāda, ka tam ir izteikta sodīšanas funkcija. Turklāt, tas piemērots neņemot vērā saistības termiņu un prasītāja vēršanos tiesā pēc komerctiesiskajai apgrozībai nesamērīgi ilga laika.

Ņemot vērā minēto, secināms, ka atbildētājam kā patērētājam piemērots neproporcionāli liels līgumsods, pārkāpjot PTA likuma 6.panta trešās daļas 4.punkta nosacījumus un ir pamats piemērot PTA likuma 6.panta vienpadsmitās daļas nosacījumus.

Kā netaisnīgs līguma nosacījums vērtējams arī Kredīta nosacījumos noteiktais pienākums maksāt pielīgtos kredīta procentus.

Saskaņā ar CL 1.pantu „Tiesības izlietojamas un pienākumi pildāmi pēc labas ticības". Civiltiesības, līdztekus privātajai autonomijai prezumē arī pušu līdztiesību. Tāpēc civiltiesiskā apgrozība balstās uz godprātīgu atbilstošu (ekvivalentu) materiālo labumu apriti. PTA likuma 5.pantā tas atspoguļots kā līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības princips. Attiecībās ar patērētāju šim principam PTA likumā ir noteikti papildus nosacījumi un pazīmes. Tādejādi, nodibinot saistības ar patērētāju, kreditoram jābūt īpaši uzmanīgam un rūpīgam, lai ievērotu un nodrošinātu patērētāja vienlīdzību. Tiesas ieskatā, tas īpaši attiecināms uz pietiekami komplicētu saistību nodibināšanu ar patērētāju uz tipveida darījuma nosacījumu pamata, kā šajā gadījumā. Tiesas ieskatā šādu aizdevuma attiecību nodibināšana, nosakot papildus atbildības nosacījumus ir uzskatāma par pietiekami komplicētu.To apliecina arī Kredīta līguma nosacījumu izklāsts astoņās sadaļās uz 4 lapas pusēm (lietas 12.-14.lapa).

Prasītājs lūdz piedzīt pielīgtos procentus Ls 120, atbilstoši kredīta pamatsummas parādam. Kopā procenti aprēķināti par laiku no 27.11.2008. līdz 08.05.2013. Ls 2086,71 apmērā. Prasītājs to piedziņu pamato ar Noteikumu 2.1. un 1.14.punkta nosacījumiem. „2.1.Kredītlīguma darbības laikā Kreditors apņemas Kredīta ņēmējam piešķirt Kredītus, un Kredīta ņēmējs apņemas saņemtos Kredītus savlaicīgi atmaksāt Kreditoram un samaksāt Kredīta maksājumus."

Šajā punktā nav atrunāta procentu pielīgšana un maksāšana. Arī skaidrojot kredīta maksājumus, Noteikumu 1.14.punktā tie nav norādīti „1.14. Kredīta maksājums – summa, kuru Kredīta ņēmējam ir pienākums samaksāt Kreditoram par operācijām, kas saistītas ar Kredīta apkalpošanu."

Iepazīstinot atbildētāju ar Noteikumiem, prasītājs tajos nav norādījis uz procentu piemērošanu un apmēru. Prasītājs norāda, ka saistība uzskatāma par nodibinātu 2008.gada 1.oktobrī, kad atbildētājs piekrita Noteikumos izklāstītajiem līguma nosacījumiem. Tikai izvēloties Kredīta nosacījumus, atbildētājs uzzināja par procentu piemērošanu un apmēru. Arī Noteikumu 1.16.punktā „Kredīta nosacījumi" nekas nav minēts par procentiem. Tādejādi prasītājs nav pilnībā norādījis informāciju, kas noteikta 2008.gada 25.augusta Ministru kabineta noteikumu Nr.692 „Noteikumi par patērētāja kreditēšanas līgumu" 17.2. un 17.3.punktā, paredzot kreditēšanas līgumā norādīt: „17.2. aizdevuma procentu likmi, kā arī aizdevuma likmes maiņas periodus un noteikumus; 17.3. sākotnējo iemaksu (ja tāda ir), citas summas un maksājumus, kas patērētājam jāveic, lai atmaksātu kredītu, procentu un citu maksājumu skaitu un biežumu vai konkrētus datumus, kā arī maksājumu kopējo summu. Ja maksājumu kopējā summa kreditēšanas līguma slēgšanas brīdī nav zināma, norāda tās aprēķināšanas metodi;"

Atbildētāja izvēlētajos Kredīta nosacījumos kredīta procentu summa noteikta konkrētā summā - Ls 36, par konkrētu kredīta termiņu – 28 dienas, norādot arī konkrētu atmaksājamo summu – Ls 156 (lietas 14.lapa). Tāpēc nav nekāda pamata aprēķināt un piedzīt procentu summu, attiecinot un rēķinot to par visu prasītāja norādīto periodu, t.sk., arī pēc pielīgtā saistības termiņa notecējuma.

Par aizdevumu uz 28 dienām maksājamā procentu summa Ls 36 ir 30% no aizdevuma Ls 120. Gada laikā ir 13 kredīta lietošanas periodi (365:28=13,03). Sareizinot gada lietošanas periodu skaitu ar procentu apmēru par vienu periodu, iegūstams rezultāts, kas norāda uz tā salīdzināmo vērtību gada laikā (13,03x30=390,9). Tādejādi, izvērtējot prasītāja veikto nolīgto procentu aprēķinu un procentu apmēru, secināms, ka atbildētājam kā patērētājam tiek noteikts pienākums veikt procentu maksājumus, kas sasniedz 390,9% gadā.

Šāda procentu likme vairākkārtīgi pārsniedz gan likumisko procentu likmi, gan banku aizdevumu procentu likmi, gan banku nozares rentabilitātes radītājus, gan vispār saprātīgu kapitāla pieaugumu. Tāpēc ir pamats vērtēt to taisnīgumu. Šādu interpretāciju apstiprina arī tiesu prakse un judikatūra. Augstākās tiesas Senāts savā spriedumā norādīja „Atbilstoši tiesību doktrīnā izteiktajai atziņai procentu kā atlīdzības par sveša kapitāla lietošanas atvēlējumu vai atdošanas kavējumu galvenā funkcija ir nodrošināt tirgus ekonomikai raksturīgo ekvivalenci, kas ietver pieņēmumu, ka kapitāls parasti nes augļus. Procentiem nedrīkst piedēvēt soda raksturu un jaukt to ar procentos izteiktu līgumsodu. Nokavējuma gadījumā procentu maksāšanas pienākums iedarbojas kā pamudinājums parāda ātrākai nokārtošanai. (..) Civiltiesiskos strīdos pārmērīgi augsti procenti var kalpot par pamatu līguma noteikumu atzīšanai par neatbilstošiem labiem tikumiem." (..). Senāts, pievienojoties iepriekš minētajai atziņai, uzskata, ka apelācijas instances tiesa bija tiesīga vērtēt pielīgto procentu atbilstību Civillikuma 1.pantā ietvertajam labas ticības principam *(Senāta spriedums lietā Nr. SKC-262/2012).* Šajā spriedumā Senāts arī akceptēja apelācijas instances tiesas secinājumu, ka „arī nokavējuma procentu uzdevums ir nodrošināt ienākumus, ko dod kapitāls, atrodoties normālā apritē, ekvivalenci mantiskajās attiecībās." *(Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta tiesu prakses apkopojums „Tiesu prakse līgumsodu piemērošanā", 2013.gads).*

Tātad prasītājs ir gan netaisnīgi un prettiesiski noteicis procentu maksāšanas saistību, gan netaisnīgi noteicis procentu apmēru par kredīta lietošanu, gan nepamatoti un netaisnīgi tos aprēķinājis. Tas atbildētājam kā patērētājam rada nesamērīgas mantiskās sekas par saņemto aizdevumu un pārkāpj pušu tiesiskās vienlīdzības principu.

Abu nosacījumu (līgumsoda un paaugstinātu procentu maksāšanas pienākuma) netaisnīgumu tieši nosaka PTA likuma 6.panta trešās daļas 4.punkta nosacījumi - par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatot noteikumus, „kas uzliek patērētājam, kurš neizpilda vai nepienācīgi izpilda līgumsaistības, neproporcionāli lielu līgumsodu vai citu kompensāciju par līgumsaistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi salīdzinājumā ar līgumsaistību neizpildīšanas vai nepienācīgas izpildīšanas radīto zaudējumu vai ņemot vērā citus apstākļus." Judikatūrā atzīts, ka no PTA likuma 6.panta trešās daļas nosacījumiem izriet, ka būtiska neatbilstība līgumā noteiktajās līgumslēdzēju tiesībās un pienākumos ir arī līgumslēdzēju vienlīdzības principa pārkāpums. Secināts, ka netaisnīgu noteikumu viena no pazīmēm ir tā neatbilstība vienlīdzības principam. Konstatējot, ka noteikums ir netaisnīgs, tiek atzīta arī noteikuma neatbilstība pušu tiesiskās vienlīdzības principam. Tādējādi netaisnīgi noteikumi ir tādi neapspriesti noteikumi, kas neatbilst pušu tiesiskās vienlīdzības principam par sliktu patērētājam *(Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006. gada 7. marta spriedums Lietā Nr. SKA – 59, 13.1.un 13.5. punkts).* Saskaņā ar PTA likuma 5.panta otrās daļas 5.punkta nosacījumiem, līguma noteikumi ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, ja tie „patērētāju nostāda neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām"

Saskaņā ar Noteikumu 8.1.punktu „Strīdi vai citas domstarpības vai prasījumi, kas izriet no šī Līguma vai ir saistītas ar šo Līgumu, risināmas sarunu ceļā. Ja neizdodas strīdu vai citas domstarpības atrisināt sarunu ceļā vai apmierināt prasījumu 30 (trīsdesmit) dienu laikā no sarunu sākuma brīža, vai ja viena no pusēm nolemj, ka strīdu vai citas domstarpības risināt sarunu ceļā vairs nav lietderīgi, strīds risināms tiesā Latvijas Republikas tiesību aktos paredzētajā kartībā. Strīdu risināšanas vieta - Kreditora reģistrētās biroja atrašanās vietas tiesa."

Līgumiskās piekritības regulējums ir noteikts CPL 30.pantā. Tas paredz augstu tiesiskās noteiktības pakāpi un atbilstošu pušu gribas izteikumu,

vienojoties par līgumisko piekritību. Norādāmais vietniekvārds virsteikumā paredz konkrētas iestādes –pirmās instances tiesas norādīšanu, nevis kritēriju norādīšanu tās noteikšanai. Tas saistīts ar tiesisko noteiktību, jo skar CPL 1.pantā garantētas tiesības uz tiesas aizsardzību. Šāds normas tulkojums norādīts arī civiltiesību doktrīnā. „..vienošanās par teritoriālās piekritības maiņu pusēm jāpanāk jau līguma slēgšanas laikā un jānorāda tā konkrētā pirmās instances tiesa, kas izskatīs pušu strīdu *(Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.-28.nodaļa). Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā.- Rīga:Tiesu namu aģentūra, 2011, 93.lpp.).*

Tāpēc, tiesas ieskatā, šāds nosacījums ierobežo patērētāja tiesību izmantošanu griezties tiesā un faktiski ir vērsts uz patērētāja maldināšanu. Tas būtiski pārkāpj arī CPL 30.panta pirmās daļas nosacījumus par konkrētas piekritības noteikšanu un faktiski padara neiespējamu patērētājam piekritības prognozēšanu un noteikšanu. Tas savukārt kavē patērētāja griešanos tiesā. Ņemot vērā, ka piekritība definēta ar juridiski nenoteiktu jēdzienu „reģistrētā biroja atrašanās vieta", tas var vispār izslēgt patērētāja tiesības vērsties tiesā. Arī prasītāja pārstāvis nevarēja norādīt šī nosacījuma būtību un piemērošanu, nodrošinot atbildētāja tiesības.

Turklāt, šādu nosacījumu iekļaušana ir pretrunā ar PTA likuma 6.panta otro daļu „Līguma noteikumi formulējami vienkāršā un saprotamā valodā." Savukārt saskaņā ar PTA likuma 6.panta otro prim daļu „Neskaidri un neprecīzi rakstveida līguma noteikumi tiek tulkoti par labu patērētājam".

Izskatot civillietu Nr. C16084613 par analoģisku piekritības nosacījumu, tiesa jau konstatēja tā neatbilstību patērētāja tiesību regulējumam un nepieļaujamību. Lietā kā institūcija, kas sniedz atzinumu, piedalījās Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk - „Centrs") un sniedza atzinumu par patērētāja tiesību ievērošanu, nodibinot aizdevuma saistības starp pusēm. Centra sniegtajā atzinumā tika norādīts, ka Kredīta līguma 5.1. un 5.3.punkti vērtējami kā netaisnīgi līguma noteikumi Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 4.punkta izpratnē. Savukārt Kredīta līguma 8.1.punkts atzīstams par netaisnīgu līguma noteikumu saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 1. un 7.punkta noteikumiem.

Tiesa spriedumā norādīja „Tiesa pievienojas Centra atzinumā norādītajiem secinājumiem, ka arī 8.1.punkta trešajā teikumā noteiktā strīdu risināšanas līgumiskā piekritība atzīstama par netaisnīgu līguma nosacījumu. Tas paredz nepārprotamas priekšrocības prasītājam un ierobežojumu patērētājam, liedzot īstenot savas tiesības uz lietas izskatīšanu saskaņā ar CPL 26.panta pirmo daļu. Tas nepamatoti ierobežo patērētāja tiesības uz tiesas pieejamību." *(Jēkabpils rajona tiesas 2014.gada 11.februāra spriedums civillietā Nr. C16084613).* Tāds pats pamatojums sniegts arī Jēkabpils rajona tiesas 2014.gada 2.jūnija spriedumā civillietā Nr.C16117513.

Tādejādi ir pamats konstatēt, ka Noteikumu 8.1.punkta nosacījums par strīda līgumisko piekritību nosaka priekšrocības pakalpojuma sniedzējam un ierobežojumus patērētājam, kā tas norādīts PTA likuma 5.panta otrās daļas 3.punktā, kā līguma noteikums, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu.

Saskaņā ar PTA likuma 6.panta trešās daļas 1.punktu, par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas ir pretrunā ar likuma 5.pantu. Savukārt, saskaņā ar PTA likuma 6.panta trešās daļas 7.punktu par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas izslēdz vai kavē patērētāja tiesības vērsties tiesā.

Saskaņā ar PTA likuma 6.panta pirmo daļu „Ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nedrīkst piedāvāt tādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem. Saskaņā ar PTA likuma 6.panta astoto daļu „Ražotāja, pārdevēja vai pakalpojuma sniedzēja un patērētāja noslēgtajā līgumā ietvertie netaisnīgie noteikumi nav spēkā no līguma noslēgšanas brīža, bet līgums paliek spēkā, ja tas var pastāvēt arī turpmāk, kad izslēgti netaisnīgie noteikumi."

Tādejādi Noteikumu 5.1.punkts, 8.1.punkta trešais teikums, kā arī Kredīta nosacījumos pielīgtie procenti Ls 36 par 28 dienām uzskatāmi par netaisnīgiem un nostāda patērētāju neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām, tātad, pārkāpj pušu tiesiskās vienlīdzības principu. Tādējādi, saskaņā ar PTA likuma 6.panta vienpadsmitās daļas nosacījumiem, strīda atrisināšanai attiecībā uz patērētāju (atbildētāju) nepiemēro līgumā ietvertos netaisnīgos noteikumus – Noteikumu 5.1. un 8.1.punktu, kā arī Kredīta nosacījumos pielīgtos procentus Ls 36 par 28 dienām.

Kredīta nosacījumos un prasītāja pārstāve norādīja, ka atbildētājam bija jāveic divi pielīgto procentu maksājumi Ls 36 apmērā. Saskaņā ar iesniegtajiem maksājumiem 27.10.2008. ir veikts maksājums Ls 36 un 27.11.2008. ir veikts maksājums Ls 30 (lietas 49. un 50.lapa). Pēc atbildētāja rīcības konstatējams, ka viņš pieņēmis saistības izpildījumu. Par cik atbildētājs ir veicis maksājumus par summu 93,91 *euro* (Ls 66), tie ieskaitāmi saistības pamatsummas izpildījumā. Tādejādi ir pamats apmierināt prasību daļā par parāda piedziņu 76,84 *euro* (Ls 54) apmērā, bet noraidāma prasība daļā par pamatparāda 93,91 *euro* (Ls 66), nolīgto procentu 170,74 *euro* (Ls 120) un līgumsoda 341,49 *euro* (Ls 240) piedziņu.

Atbilstoši prasībai, ir pamats no atbildētāja piedzīt likumiskos procentus 21,33 *euro* (Ls 14,99) par prasītāja norādīto laiku no 2008.gada 27.novembra līdz 2013.gada 8.maijam. Viena gada procentu summa ir Ls 3,24 (6% no Ls 54) vai 0,009 santīmi dienā.

Prasītājs lūdz piedzīt arī zaudējumus Ls 10,50 (tā prasības pamatojumā). Prasības veidlapā, pie prasības priekšmeta un summas aprēķina tie nav norādīti. Pie prasījumiem tie norādīti kā atsevišķs prasījums. Prasības pamatojumā norādīts, ka zaudējumi radušies atbildētāja bezdarbības rezultātā un uzskatāmi par tiešiem zaudējumiem. Minētie izdevumi prasītājam radušies divas reizes griežoties tiesā pret atbildētāju ar pieteikumu par saistību piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā un samaksājot ar brīdinājuma izsniegšanu saistītos izdevumus Ls 10,50 (lietas 10.un 11.lapa). Saskaņā ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas zemesgrāmatu nodaļas tiesnese s 2012.gada 13.novembra lēmumu, prasītāja 01.10.2012. iesniegtais pieteikums, kā arī saskaņā ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas zemesgrāmatu nodaļas tiesnese s 2013.gada 15.februāra lēmumu, prasītāja 04.01.2013. iesniegtais pieteikums atstāts bez izskatīšanas, jo brīdinājumu izsniegšana parādniekam nebija iespējama (lietas 19., 20.lapa).

Saskaņā ar CPL 406.^{6} panta trešās daļas nosacījumiem, pieņemot lēmumu par pieteikuma atstāšanu bez izskatīšanas, samaksātā valsts nodeva tiek ieskaitīta ceļot prasību prasības tiesvedības kārtībā. Cita veida tiesas izdevumu atlīdzināšana šajā procesā nav paredzēta. Lai arī izdevumi, ko samaksājusi puse, kuras labā taisīts spriedums, atzīstami par tās zaudējumiem šī jēdziena plašākā izpratnē, tomēr nav pamata tos saistīt ar puses tiesībām celt materiāltiesisku prasījumu par zaudējumu piedziņu, jo jautājums par tiesas izdevumiem pieder procesuālajām, bet ne materiālajām tiesībām. Šāds viedoklis vairākkārt sniegts arī Senāta judikatūrā *(sk. Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 21.janvāra spriedums lietā SKC-6 un 2011.gada 6.aprīļa spriedums lietā SKC-143).* Tādejādi procesuālie izdevumi vienā lietā nav atzīstami par zaudējumiem un atlīdzināmi citā lietā. Tādejādi, tiesa nekonstatē formālos zaudējumu atlīdzināšanas priekšnoteikumus civiltiesiskajā izpratnē. Tāpēc arī prasību daļā par zaudējumu piedziņu 14,94 *euro* (Ls 10,50) apmērā tiesa atzīst par nepamatotu un noraidāmu.

Saskaņā ar CPL 41.panta pirmo daļu „Pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam - proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta".

Kopējā prasītāja samaksāto tiesas izdevumu summa ir 107,14 *euro* (Ls 75,30) - valsts nodeva par prasības pieteikumu 72 Ls un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi Ls 3,30. Prasība apmierināta 68,99 Ls apmērā, kas ir 14,07 % no celtās prasības summas. Līdz ar to no atbildētāja par labu prasītājam piedzenama atbilstoša samaksātā tiesas izdevumu daļa - 10,59 Ls.

Ar lietas izskatīšanu saistīto pasta izdevumu kopējā summa bija 11,41 *euro*, prasītāja samaksātā summa 4,70 *euro* (Ls 3,30). Tādejādi valsts labā no atbildētāja piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie pasta izdevumi 6,71 *euro*.

Saskaņā ar CPL 44.panta pirmā daļas 3.punktu ir pamats piedzīt no atbildētāja ar lietas vešanu saistītos izdevumus sakarā ar rakstveida pierādījumu iegūšanu - 4,27 *euro* (Ls 3) par ziņu saņemšanu no Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (lietas 22.lapa).

CL 1765.panta otrā daļa nosaka, ka līguma attiecībās, kurās piedalās patērētājs, likumisko procentu apmērs ir seši procenti no simta gadā. Saskaņā ar šī panta ceturtās daļas nosacījumiem, procenti aprēķināmi tikai no paša kapitāla. Tādejādi prasītājam, saskaņā ar CPL 195.pantu ir nosakāmas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt 6 % no pamatparāda summas 76,84 *euro* (Ls 54).

Pamatojoties uz minēto un saskaņa ar Civilprocesa likuma 41., 193. un 195., 2041. pantu, tiesa

n o s p r i e d a

1. Prasību apmierināt daļēji.
2. Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu SIA „Procents", vienotais reģistrācijas Nr.40103179928:
- pamatparādu 76,84 *euro* (Ls 54);
- likumiskos procentus 21,33 *euro* (Ls 14,99) par laiku no 2008.gada 2.oktobra līdz 2013.gada 18.maijam;
- samaksāto tiesas izdevumu daļu 15,06 *euro* (Ls 10,59);
- ar lietas vešanu saistītos izdevumus 4,27 *euro* (Ls 3);

kopā 117,50 *euro* (Ls 82,58) .

3. Noraidīt prasību daļā par pamatparāda 93,91 *euro* (Ls 66), nolīgto procentu 170,74 *euro* (Ls 120), līgumsoda 341,49 *euro* (Ls 240) un zaudējumu 14,94 *euro* (Ls 10,50) piedziņu.
4. Noteikt SIA „Procents" tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt 6% gadā no pamatparāda summas 76,84 *euro (*Ls 54).
5. Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos pasta izdevumus 6,71 *euro*.
6. Sprieduma labprātīgai izpildei noteikt 10 dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas.
7. Prasītāja labā piedzenamo naudas summu samaksa veicama AS „Swedbank" kontā Nr.LV32HABA0551021570204.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentam 30 dienu laikā no pilna sprieduma pieejamības dienas – 2015.gada 9.aprīļa, kasācijas sūdzību iesniedzot Jēkabpils rajona tiesā.
Pilns spriedums tiks sastādīts 2015.gada 9.aprīlī.

Tiesnesis V.Muižnieks